

The background of the entire image is a high-contrast, black and white micrograph showing a cellular or crystalline structure. Overlaid on this are two stylized daisy flowers with multiple petals and a textured center. The text is positioned horizontally across the middle of the image.

ДОВКІЛЛЯ І ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

**ДОВКІЛЛЯ
ІЗДОРОВ'Я
ЛЮДИНИ**

**УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ФІТОТЕРАПІЇ**

**СЛОВАЦЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ В НІТРІ
ІНСТИТУТ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ В НІТРІ**

УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

ТА

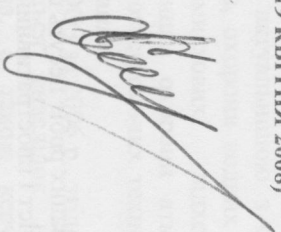
**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОДА**

САНАТОРІЙ «КВІТКА ПОЛОНІНИ»

ДОВКІЛЛЯ І ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

(17-19 КВІТНЯ 2008)

**УЖГОРОД
Видавництво УжНУ «Говерла»
2008**

Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Довкілля і здоров'я людини», присвяченої проблемам оздоровлення та профілактики захворювань в умовах екологічного забруднення довкілля на початку III тисячоліття. Висвітлено теоретичні та практичні аспекти корекції негативного впливу довкілля засобами природного походування, вказано на можливість покращення здоров'я людини шляхом природного харчування.

Редакційна колегія

Голова редколегії – проф. О.М.Ганич-директор НДІ фітотерапії УжНУ, доктор медичних наук, професор кафедри проледевтики внутрішніх хвороб УжНУ

Члени редколегії:

Дол. Я. Бриндза
проф. Т. М. Ганич
проф. М.І.Фатула
головний лікар сан. «Квітка полонини» П.П. Ганинець
н.с.Павлик Є.С.
н.с.Скаканді С.І.

Автори опублікованих робіт несуть повну відповідальність за зміст і ілюстративний матеріал

ВСТУПНЕ СЛОВО

«Людство на Землі повинно жити разом з оточуючою природою за спільними законами Всесвіту».
В. Вернадський

Переважає більшість людей у повсякденному житті послуговується традиційним календарем, у якому зазначено визначні історичні дати, доленосні події, релігійні свята тощо. Проте мало хто знає, що існує календар екологічних подій і дат, у якому фіксуються заходи, присвячені проблемам навколишнього середовища, водних ресурсів, атмосферного повітря, здоров'я людей. І все це з метою повернення уваги громадськості до питань довкілля і місця людини в ньому. Згідно з цим календарем 7 квітня відзначається День охорони здоров'я, а 17 квітня – День довкілля, затверджений Указом Президента 6 серпня 1998 р. А далі 22 квітня – День Землі, 26 квітня – роковини аварії на ЧАЕС, 12 травня – День екологічної освіти, 22 травня – День збереження біорізноманіття. Завершує цикл весняних дат Всесвітній день охорони довкілля (5 червня), заснований 1972 р. на Міжнародній конференції ООН з питань довкілля у Стокгольмі. Відгоді подібні конференції відбуваються регулярно, а 1992 р. було розроблено Порядок денний на XXI ст. з питань довкілля та розвитку світового суспільства.

Тож, як бачимо, тема довкілля і здоров'я людини – не нова, проте вона стає дедалі актуальнішою з огляду на проблеми радіоекологічної безпеки, охорони водних об'єктів, зберігання та переробки промислових відходів, моніторингу навколишнього середовища, охорони атмосферного повітря, екологічно чистих енергозберігаючих технологій та екологічно чистих продуктів харчування.

Оперуючи даними ВООЗ за 2006 р., згідно з якими 25% усіх захворювань розвиваються внаслідок негативного впливу зовнішнього середовища, а також керуючись постановою Кабміну України № 182 від 22.02.06 р. «Про затвердження порядку проведення державного соціально-гігієнічного моніторингу» із залученням до цієї роботи галузевих НДІ, ми і вирішили провести у ці визначні весняні дні науково-практичну

Сирохман І.В., Філь М.І. МОЖЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ХАРЧОВОЇ ЦІННОСТІ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ГАРБУЗОВИХ ПОРОШКІВ.....	263
Завгородня В.М. НАТУРАЛЬНІ БІОКОРЕКТОРИ В ХАРЧОВИХ ПРОДУКТАХ НОВОГО ПОКОЛІННЯ.....	266
Лебединь В.Т., Гриняк Л.І., Донцова І.В. ЦУКРОВЕ ПЕЧИВО З ПІДВИЩЕНОЮ БІОЛОГІЧНОЮ ЦІННІСТЮ.....	269
Джурик Н.Р., Ковальчук М.П., Гаврилишин В.В. ЗБАГАЧЕННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ БІОЛОГІЧНО АКТИВНИМИ РЕЧОВИНАМИ ЗАРОДКІВ ПШЕНИЦІ.....	272
Дозова Т.М., Давидович О.Я. ВИКОРИСТАННЯ БІОЛОГІЧНО АКТИВНИХ ДОБАВОК ДЛЯ СТАБІЛІЗАЦІЇ ЯКОСТІ ЖИРУ.....	276
Бодак М.П. НЕТРАДИЦІЙНА СИРОВИНА – ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ БІОЛОГІЧНОЇ ЦІННОСТІ ТА СПОЖИВНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ БОРОШНЯНИХ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ.....	280
Блєккан М.М., Ганич Т.М. МІСЦЕ СИЛІМАРИНІВМІСНИХ ПРЕПАРАТІВ В КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ НА ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ 2-ГО ТИПУ.....	283
Яковлева І.Ю. АКТОПРОТЕКТОРНІ ВЛАСТИВОСТІ КРАТАЛУ ПРИ ГІПЕРТЕРМІ.....	286
Фатула М.І., Блєккан М.М., Петрик І.М. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ФІТОЗБОРІВ В КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ.....	288
Коплюбіяк Л.А., Архій Е.Й., Ганич О.М., Дербак М.А. МОЖЛИВОСТІ ЛІКУВАННЯ І ПРОФІЛАКТИКИ ПОРУШЕНЬ МИКРОБІОЦЕНОЗУ КИШКІВНИКА ЗАСОБАМ ФІТОТЕРАПІЇ.....	292
Росул М.М. КАРДИОПРОТЕКТОРИ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ КВЕРЦЕТИНУ У ХВОРИХ НА ШЕМИЧНУ ХВОРОБУ СЕРЦЯ ТА СУПУТНИЙ ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ 2 ТИПУ.....	297
Сіркай Л.Т., Сірчак Є.С., Мірошніченко К.П., Сірчак С.С., Проць В.В. ВИКОРИСТАННЯ ФІТОЧАЮ «КАРПАТИ» В КОМПЛЕКС- НОМУ ЛІКУВАННІ ЛІКВІДАТОРІВ АВАРІЇ НА ЧАЕС.....	300

Загородний М.І. ФЛАВОНОЇДИ: ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ТА КЛІНІЧНЕ ОБґРУНТУВАННЯ ЛІКУВАЛЬНОЇ ДІЇ.....	303
Горчакова Н.О. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ТА КЛІНІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІТОПРЕПАРАТІВ.....	309
Чудлак С.Ю., Бойко Н.В., Лукачинь Л.Ю. КОМПЛЕКСИ КАДМІЙНІТРАТУ 3-3-, 4- НІТРОБЕНЗІЛДІАЗИДАМИ ЯК БІОЛОГІЧНО АКТИВНІ РЕЧОВИНИ.....	312
Дюбра П.П., Дюбра Л.П., Козлова В.М. МОЖЛИВОСТІ ЗАЛІЗИСТИХ МІНЕРАЛЬНИХ ВОД В КОРЕКЦІЇ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ДОВКІЛЛЯ.....	315
Архій Е.Й., Сірчак Є.С., Чемет О.А., Брїч Н.І., Дербак М.А. ВИКОРИСТАННЯ МІНЕРАЛЬНОЇ ВОДИ «ПОЛІЯНА КВАСОВА» У КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ НА ЦИРОЗ ПЕЧІНКИ ІЗ ПРОЯВАМИ ПОРТАЛЬНОЇ ГАСТРОПАТІЇ.....	318
Павліш Л.О., Ганинень П.П., Ганич О.М. ОРГАНОЛЕПТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ОЗДОРОВЧИХ НАПІВІВ.....	321
Анненкова Н.Б. НОВІ САНДЛІВЧІ, ЗБАГАЧЕНІ КАЛЬЦІЕМ ТА ФІТОДОБАВКАМИ.....	325
Подрушніак А.Є., Данік Л.М. СПЕЦІАЛЬНІ ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ ДЛЯ ДІЄТИЧНОГО СПОЖИВАННЯ – РОЛЬ У СУЧАСНОМУ ОЗДОРОВЧОМУ ХАРЧУВАННІ.....	328

III. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АГРОТЕХНІКИ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН.....

Ганич О.М., Коваль В.Ю., Бригліза Я. ВПЛИВ ПЛОДІВ КИЗИЛУ НА КИСЛОТНІСТЬ ПІТУНКОВОГО СОКУ.....	329
Григор'єва О.В., Бригліза Я., Клименко С.В., Дерев'яко В.М., Коханова З. ЛІКАРСЬКІ ВЛАСТИВОСТІ ХУРМИ СХІДНОЇ (DIOSPYROS KAKUL).....	333
Клименко С.В., Булгакова М.П. АЙВА ЗВИЧАЙНА (SUDDOMA OVLONGA MILL.) ЯК ЛІКАРСЬКА РОСЛИНА.....	336

ЛІТЕРАТУРА

1. Максютіна Н.П., Мойбенко А.А., Пархоменко А.Н., Кожухов С.Н. Використання нових лікарських форм кверцетину при ішемічних та радіаційних ускладненнях // *Метод. рекомендації*. – К. – 2000. – 12с.
2. Мойбенко А.А. Нові технології кардіопротекції // *Фізіол. Журн.* – 2002. – 48, № 4. – С. 85-87.
3. Мойбенко А.А., Пархоменко А.Н., Кожухов С.Н. Ефективність водорастворимої форми кверцетина (корвітина) при леченні острого коронарного синдрому с елевасій сепмента ST (результат проспективного рандомізованого открытого дослідвання) // *Мистецтво лікування*. – 2004. – № 4. – С. 68 – 71.

SUMMARY

HEART CELLS PROTECTORS: THE EFFECTIVENESS OF THE QUERCETINUM FOR TREATMENT OF PATIENTS WITH ISCHEMIC HEART DISEASE ACCOMPANIED BY 2nd TYPE OF THE DIABETES MELLITUS

Rosul M.M.

The use of quercetinum along with basic therapy of patients with post-infarction heart sclerosis accompanied by 2nd type of the diabetes mellitus has positive effect onto ischemic heart disease (IHD) flow. This is characterized by higher anti-anginal effect and increased toleration to physical exercises. The positive dynamics in Irid metabolism was observed during quercetinum use.

ВИКОРИСТАННЯ ФІТОЧАЮ «КАРПАТИ» В КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ ЛІКВІДАТОРІВ АВАРІЙ НА ЧАЕС

Сіксай Л.Т., Сірчак Є.С., Мірошніченко К.П., Сірчак С.С., Проць В.В.

Ужгородський національний університет, м. Ужгород, Україна

Вступ. Сучасна концепція натуропатичного харчування та безфармакологічного лікування, яка отримує підтримку перелових медиків усього світу, знаходить впровадження і в

Україні завдяки використанню традиційних і нетрадиційних джерел харчової сировини.

Багатий рослинний світ України надає широкі можливості використанню дикорослих і культивованих культур у фітодієтиці та модифікованні нових харчових продуктів підвищеної біологічної цінності із заздалегідь заданими властивостями.

Екологічна ситуація в Україні, яка склалася в результаті широкого впровадження хімічних технологій та засобів в різні галузі промисловості, сільського господарства та побуту, значно ускладнилась внаслідок аварії на ЧАЕС. Це призвело до погіршення стану здоров'я населення, підвищення загальної неспецифічної та специфічної захворюваності, що є результатом зниження імунобіологічної реактивності та антиоксидантної спроможності організму, зниження активності системи антиоксидантного захисту організму тощо [1,2].

Мета роботи: вивчення впливу комплексного лікування з використанням фіточаю «Карпати» на показники клітинного та гуморального імунітету у ліквідаторів аварії на ЧАЕС.

Матеріали та методи дослідження. Групу спостереження склали 32 ліквідатори аварії на ЧАЕС, у яких після проведення клініко-лабораторних та додаткових методів дослідження діагностовано патологію печінки. Хворих розподілено на дві групи. В I групу ввійшло 18 пацієнтів, в II групу – 14 пацієнтів.

Лікування пацієнтів проводилось за загальними принципами терапії відловідних клініко-морфологічних синдромів з додатковим призначенням фіточаю «Карпати» - розроблений НДІ фітотерапії УЖНУ - по 100 мг три рази на день впродовж 21 дня для хворих I групи. Хворі II групи отримували стандартне лікування без додаткового призначення фіточаю «Карпати».

Результати досліджень та їх обговорення. Порівняльний аналіз біохімічних показників крові у пацієнтів з хронічними захворюваннями печінки, які працювали у зоні відчуження і приймали та не приймали фіточай «Карпати», дозволили виявити суть прямого та опосередкованого впливу комплексного лікування на ряд біохімічних показників. Встановлено, що у пацієнтів, які не приймали комплексне лікування із використанням фіточаю «Карпати» (II група хворих), активність аланінамінотрансферази (АлАТ) після

лікування становила $64,04 \pm 1,82$ од/л при нормі до 49 од/л, аспаратамінотрансферази (АсАТ) – $59,8 \pm 2,2$ од/л при нормі до 49 од/л. В той же час у пацієнтів І групи після комплексного лікування із застосуванням фіточаю «Карпати» активність АсАТ становила $42,3 \pm 1,9$ од/л, а активність АсАТ – $38,7 \pm 0,9$ од/л. Дослідження активності лужної фосфатази показали, що у пацієнтів І групи (комплексне лікування із застосуванням фіточаю «Карпати») рівень її становив $98,60 \pm 6,29$ Од/л при нормі $57,01 \pm 2,28$ Од/л, а у пацієнтів ІІ групи – $102,92 \pm 5,33$ Од/л. Рівень активності гама-глутамінтрансферази (ГГТФ) у пацієнтів ІІ групи становив $99,60 \pm 6,30$ МО при нормі $18,03 \pm 0,72$ МО. Водночас у хворих, які вживали фіточай «Карпати», рівень активності ГГТФ був лише $46,43 \pm 2,68$ МО. Таким чином, фіточай «Карпати» у комплексному лікуванні має гепатопротекторні властивості у хворих, які працювали у зоні відчуження та зазнали впливу малих доз радіації.

Дослідження клітинного та гуморального імунітету показали виражене відхилення даних показників у обох груп обстежених. У хворих ІІ групи, кількість Т-активних лімфоцитів знизилася до $14,70 \pm 0,92\%$, при нормі $52,16 \pm 2,08\%$. Вміст Т-хелперів зменшився до $3,14 \pm 0,19\%$, при нормі $25,24 \pm 1,0\%$, а індекс Тх/Тс знизився до $0,13 \pm 0,03\%$, при нормі $1,25 \pm 0,05\%$. Рівень імунoglobulinів G становив $6,41 \pm 0,40$ г/л норма $15,77 \pm 0,63$ г/л. Це вказує, що стан імунної системи у людей, що знаходяться в зоні радіоактивного забруднення, значно погіршується, а наявність патології печінки значно ускладнює ситуацію. При цьому у пацієнтів з патологією печінки, які в комплексному лікуванні отримували фіточай «Карпати» (І група хворих), не спостерігалось такого значного відхилення показників клітинного та гуморального імунітету. Так, кількість Т-активних лімфоцитів знизилась лише до $19,45 \pm 1,12\%$, рівень Т-хелперів зменшився до $16,18 \pm 1,12\%$, а індекс Тх/Тс становив $0,95 \pm 0,05$. Рівень імунoglobulinів G становив $9,42 \pm 0,54$ г/л.

Висновки. Таким чином, проведені дослідження показали, що комбінована терапія із застосуванням фіточаю «Карпати» має дезінтоксикаційні, імунномодуючі та загальноозмінюючі властивості, проявляє позитивний вплив на стан клітинного та гуморального імунітету у хворих з патологією печінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Велика Н.В., Кутліна І.Ю. Продукти та страви з гарбуза у раціональному та лікувальному харчуванні /Оздоровлююче природне харчування, розвантажувальна дієтотерапія. – Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Поліна. – 6-9 жовтня 2000р. – 53-57 с.
2. Ганич Т.М. Радіація, здоров'я, радіо протекція. – Ужгород: «Полицяка «Карпатського краю», 1996. – 352с.

SUMMARY

USE OF PHYTOTEA «SAGRAPHIANS» IN COMPLEX TREATMENT OF LIQUIDATORS OF ACCIDENT ON CHAES! Sikay I. T., Sirciak E. S., Miroshnichenko K. P., Sirciak S. S., Procs V. V.

The conducted researches showed that the use of the combined therapy with the use of phyto tea «Sagrapians» are had by desintoxication, immunomodulation and general strengthening properties, showed positive action on the immune system at patients with pathology of liver.

ФЛАВОНОЇДИ: ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ТА КЛІНІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЛІКУВАЛЬНОЇ ДІЇ

Загородний М.І.
Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця,
Київ, Україна

Клініко-фармакологічні властивості флавоноїдів надзвичайно різноманітні завдяки їх природному походженню і впливу на різні ланцюги обміну речовин та функцію органів.

Однією із важливих особливостей флавоноїдів є антиоксидантна дія. Флавоноїди – це екзогенні природні, низькомолекулярні антиоксиданти з властивістю попереджувати виникнення та нейтралізувати біореактивні форми кисню (РФК) шляхом запобігання пероксидації ліпідів та утворення хелатних комплексів з металами. Флавоноїди пригнічують активність ферментів в циклі арахідонової кислоти, знижуючи утворення РФК, синергічно взаємодіють з антиоксидантними вітамінами (А, Е, бета-каротин), посилюючи їх антиоксидантний потенціал.